

Сьогодні історія вкотре зробила коло – хижі північні сусіди знову намагаються захопити нашу країну. Тож українці, як і 100 років тому, стали до зброї, щоб захистити своє право жити вільно на власній землі. Однак ця війна докорінно відрізняється від усіх попередніх: вона йде фактично в прямому етері, на озброєнні війська – надсучасна зброя і безпілотники, а бійці мають надійну сталеву броню. Та, попри низку технологічних девайсів, на полі бою є місце винаходам минулого – криївкам, основи будівництва яких нині використовують у війні проти країни агресора. Для багатьох вони стають домівкою, а для когось і останнім місцем спочинку.

Література

1. Життя і смерть у криївці. URL: <https://ukrainianpeople.us/життя-і-смерть-у-криївці/>
2. Літопис Української Повстанської Армії. Т.38: Архітектура резистансу: криївки і бункери УПА в радянських документах [ред. Петро Потічний]. Торонто; Львів: Видавництво «Літопис УПА», 2002. 428с. URL: <https://diasporiana.org.ua/memuari/12837-litopis-ukrayinskoyi-povstanskoyi-armiyi-t-38-petro-y-potichniy-arhitektura-rezistansu-kriyivki-i-bunkri-upa-v-radyanskih-dokumentah/>

УДК 271.222(470+571)

Ю. Гумен, канд. іст. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГІБРИДНІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. СПРОБА ІСТОРИЧНОГО АНАЛІЗУ

Yu. Humen, Ph.D., Assoc. Prof.

THE HYBRIDITY OF THE RUSSIAN ORTHODOX CHURCH AS A THREAT TO UKRAINE'S NATIONAL SECURITY. ATTEMPT OF HISTORICAL ANALYSIS

Застосування поняття «гібридна війна» поступово утверджується в науковій методології. Активне застосування «гібридності» у військових конфліктах, в першу чергу, пов'язане з початком російської агресії України в 2014 році [1]. Великий тлумачний словник сучасної української мови, котрий був впорядкований у 2009 році, навіть не «підозрював» про можливість такої мовленнєвої конструкції. Зокрема, поняття «війна» - організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо. Розглядається в контексті громадянської війни, повітряної, світової, ядерної і навіть війни цін [2.]. Щодо гібридності, це тлумачиться - як результат схрещення рослинних або тваринних організмів. [3.] Отже, навіть, якщо використовувати просте тлумачення словника сучасної української мови дає уявлення про певну непересічність поняття. Вебресурс «Вікіпедія» перетворює це словосполучення в повноцінну понятійну категорію – Гібридна війна – війна з поєднанням в застосуванні конвенційної зброї, партизанської війни, тероризму, кібервійни, торгових війн, патентних війн, реваншистських рухів, пропаганди, порушень прав людини, злочинів проти людяності, військових навчань, переселення, впливу на громадську думку, злочинні акти цензури, тощо [4.].

Повномаштабне вторгнення збройних сил російської федерації на територію України 24 лютого 2022 року відтіснило використання поняття «гібридна війна» публічній сфері до визначення – «війна росії проти України». Чи можна стверджувати те, що гібридна війна між росією і Україною завершилася? На наше переконання – ні, дії військово-політичного керівництва російської федерації відповідно до міжнародного законодавства є військовою агресією проти суверенної держави. Проте, віроломне вторгнення російських військ, активні військові дії на території України і досі не визнається кремлівським режимом, як війна проти українського народу.

Формулювання «спецоперація», яке використовує держава - агресор складовим компонентом гібридної війни. Тому, на нашу думку. Повномасштабне збройне вторгнення збройних сил російської федерації є не закінченням російсько –української гібридної війни, а лише її логічним продовженням. Починаючи з 2014 року, російська православна церква випереджала російську армію на шляху агресії України. Вже не секрет, що так звана «кримська весна» розпочалася з православного «десанту». Російський олігарх Костянтин Малофєєв, котрого ще називають «православним олігархом» , ще в січні 2014 року фінансував та супроводжував доставку відомої православної святині «Дари волхвів», що зберігаються в Греції. Керівником охорони «дарів» під час переміщення по кримським православним церквам був одіозний полковник запасу ФСБ Ігор Гіркін. [5.] Гібридну війну проти України розпочала російська православна церква, а потім вже були «зелені чоловічки» в Криму, днр, лнр, антитеристична збройних сил України на Донбасі. Більше того, пізніше, вже згадуваний терорист Стрелков, заявив, що першочергово в маршруті пересування «дарів», Крим взагалі не планувався і тільки в останній момент на відвідуванні Сімферополя особисто настояв патріарх Кирило [6.].

Отже, так звана, російська православна церква виявилася по – суті - передовим загоном російського вторгнення в Україну. Наявність в країні багаточисельної православної релігійної конфесії, що не лише формально підпорядковується московській патріархії становить чималу небезпеку для Української держави.

На сучасному етапі, жодна християнська церква не є настільки залежною від органів державної влади. Церква може взаємодіяти, впливати на владу, дискутувати, але не виступати частиною військово-державного апарату . Російська православна церква в ХХІ столітті залишається на позиціях раннього середньовіччя, хоча, по факту є наймолодшим відгалуженням православ'я, адже РПЦ веде свою офіційну історію з осені 1943 року і до 1991 року не мала статусу юридичної особи [7.]. В zenіті радянсько - німецької війни під опікою силових органів радянський партапарат на чолі колишнім семінаристом Сталіним виростили чергового гібрида - РПЦ. Паралельно з «церквою» було створено Раду у справі РПЦ при Раднаркомі СРСР [8.]. Атеїстична держава, котра прагнула світового панування і православна церква., не радянська, а російська.. така от гібридизація. З моменту, створення, така церква отримала карт-бланш на всіх християн Радянського Союзу, а духовенство стало частиною партапарату. Після завершенні другої світової війни, станом на 1946 рік у складі російської православної церкви функціонувало 2816 церков, молитовних будинків та соборів, а це по всій території СРСР, тому керівництво НКВС приступило до ліквідації Української греко-католицької церкви. Проведення Львівського церковного собору в березні 1946 року показало, що бездарність, обмеження, елементарне нехтування церковними нормами і правилами керівництвом російської православної церкви. Енкаведисти в рясах вдалися до фізичного знищення багатьох тисяч греко-католиків, заради мародерства – 2491 приход поповнив склад гібридної церкви майже на половину [9.].

Гібридизація РПЦ набула нових форм вже після 1991 року, коли СРСР не справився зі світовими викликами і припинив існування. З розпадом Радянського Союзу, російська гібридна церква поступово втрачала свої позиції, як в колишніх республіках, так і на території російської федерації. На росії посилювся ісламський чинник, активізувалася римо- католицька церква, протестантські церкви, старообрядці. Ще більші проблеми виникли в колишніх радянських республіках. Прибалтійські республіки вийшли повністю з орбіти російського православ'я , Грузія та Вірменія були поза РПЦ ще в радянський період, тому усі зусилля були кинуті на збереження своїх позицій в Україні та Білорусі. Якщо, в Білорусі довелося піти на створення екзархату, то в Україні довелося пережити внутрішній розкол та непросту конкуренцію з

Українською греко-католицькою церквою. Екзарх РПЦ в Україні Філарет в 1990 році в статусі місцєблєститєля не зумів стати патріархом, все ж автокефалію. Курс на відокремлення українського відгалуження російської гібридної церкви в Україні на відокремлення від московської патріархії призвів до розколу, на так званому, Харківському соборі 1992 року. Авторитет Філарета (Денисенка), на думку керівництва російської гібридної церкви, міг подолати, лише другий за впливовістю, серед духовенства етнічний українець – Володимир (Сабодан), котрий своєю участю у виборах патріарха РПЦ перекреслив всі шанси на перемогу місцєблєститєля, ще 1990 році [10].

Ще одна знакова подія в історії російської гібридної церкви сталася в 2008 році. Курс на відродження Радянського Союзу, котрий вже вісім років здійснював виходець з Ленінграда, кадровий кєгебіст володимир путін, президент росії . Як ветеран КДБ та ФСБ, він розумів, що без надійного очільника гібридної церкви ніякої відродження «русского міра» не відбудеться. Тому, вибір Гундяєва, на пост патріарха нікого не здивував – Володимир (справжнє ім'я Гундяєва), з Ленінграда з досвідом співпраці з КДБ і ФСБ. Так, проєкт – патріарх Кирило, став найуспішнішою спецоперацією російської влади та остаточним схрєщенням православного духовенства з держапаратом. Це перевершило всі «досягнення» радянської влади. Замість атеїзму в якості державної релігії на російській федерації остаточно закріпилося великодержавне гібридне православ'я, християнське – за формою та радянське за суттю.

Отже, застосувавши метод історичного аналізу, ми можемо зробити такі висновки:

Гібридною може бути не лише війна, але й церква.

Гібридність, як явище, у суспільно – політичному просторі, є загрозою для стабільності політичних систем та розвитку громадянського суспільства.

Гібридні суспільні інститути здатні впливати на гібридизацію окремих суспільних формацій.

В середовищі тоталітарних політичних режимів впроваджуються різні форми гібридизації суспільних процесів.

І нарешті, наскільки духовенство російської православної церкви в Україні є гібридом політичних і військових спецслужб держави – агресора...

Література

1. Війна «гібридна». — в кн.: Політологічний енциклопедичний словник. Уклад.: Л. Герасіна, В. Погрібна та ін.; за ред. проф. М. П. Требіна. Харків: вид-во «Право», 2015. 816 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. допов. та CD) Уклад. В.Т. Бусел. К; Ірпінь. ВТВ «Перун», 2009. 1736с. С. 186.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. допов. та CD) Уклад. В.Т. Бусел. К; Ірпінь. ВТВ «Перун», 2009. 1736с. С.238.
4. Російська православна церква *Bikinedia*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Разведка с иконами в руках. Как в 2014-м россия «работала» в Крыму под прикрытием московского патриархата *Крым. Реалии*. URL: <https://top20.ua/tr/brand/201/show.html/>
6. УПЦ (МП) допомагала Гіркіну готувати анексію Криму – СБУ. *Radio Свобода*. URL: <http://www.radioswoboda.org/amp/news-upts-mp-dopomahala-hirkinu-v-aneksii-kymu-sbu/29648587.html>
7. Російська православна церква. *Bikinedia*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Радянська енциклопедія історії України.т.4.К, Головна редакція української радянської енциклопедії. С. 40.
9. Російська православна церква *Bikinedia*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

10. 30-річчя Харківського собору УПЦ (МП). *Радіо свобода*. URL:
www.radiosvoboda.org//amp/kharkivskyu-sobor-upts-mp/318744045/html

УДК:88.53 я736056

А. Довгань, д-р філос. наук, проф.; Ю. Довгань, канд. юрид. наук

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

НЕСОКРАТИВСЬКІ ДІАЛОГИ ПРО: ЗБРОЮ (ЗВИЧАЙНУ ТА ЯДЕРНУ), ВІЙНУ І МАЙБУТНЄ ЛЮДСТВА

A. Dovgan, Dr., Prof.; Y. Dovgan, Ph.D.

SOCRATIC DIALOGUES ABOUT: WEAPONS (CONVENTIONAL AND NUCLEAR), WAR AND THE FUTURE OF MANKIND

Детективний роман у ХХ столітті ставав одним із домінуючих текстів духовної культури «з превалюванням розсудкового, логізованого, поняттєвого дискурсу» [1, с. 6], що обумовлений зломом традиційних форм передачі способів світосприйняття. І в той же час, погодьтеся, кожен художній твір у цьому жанрі сприймався індивідуальним креативним продуктом творчої уяви його автора. Бо кожен із залучених до аналізу детективний художній твір є онтологічною картиною світу. Подібне ми знаходимо і в змісті детективного роману сучасного болгарського письменника Райнова Богомила. В контексті ситуації війни в Україні сюжет його роману, думаємо, буде цікавим для читачів. Представники спецслужб не зовсім дружніх між собою держав світу прагнуть зупинити незаконну продажу зброї екстремістським, терористичним формуванням третіх країн. Операція по затриманню нелегальних продавців стрілецької зброї відбувається на території країни Західної Європи. В ході здійснення операції по затриманню злочинців та знищення підготовленим вибухом нелегального складу стрілецької зброї між представниками цих спецслужб відбуваються мирні діалоги про зброю, війну, політиків та майбутнє людства. Діалоги в романі структуровані за їх змістом і виділені авторами доповіді в окремий текст.

Діалог 1.

«Томас – Зброя – це найвизначніший винахід!

Мод (жінка) – Великий винахід. Справді. Пускати кров...

Сандра (жінка) – Якщо треба пустити кров, можна скористатися п'явками. Памятаю, мені приписували торік, коли я дуже розповніла....

Томас – Зброя! Єдині ліки проти людської дурості.» [3, с. 282].

«Франк – Зброя – це перше, що створила людина, і, певно, буде останнім.

Майкл – Гадаю, що все-таки спочатку людина створила знаряддя праці.

Франк – І помиляєтесь. Між знаряддям і зброєю немає ніякої різниці. Камінь чи ломака використовувались насамперед не для праці, а для вбивства. Хіба ви не пам'ятаєте: «І рече Каїн брату своєму Авелю: ходімо в поле. І прийшовши в поле, Каїн накинувся на свого брата і вбив його. І питає Господь Каїна: де твій брат Абель? А той відповідає: не знаю. Я не сторож братові своєму». Перше вбивство й перша брехня!. Це дуже важливо в даному випадку, друже.

Майкл – Важливіше, ніж убивство?

Франк – Так. Навіть ніж убивство. Брехня засвідчує, що людина добре розуміла суть того, що вчинила. Їй тому намагалася приховати свій вчинок. Саме в цьому й полягає злочин. Тварина не має моральних критеріїв. Вона вбиває з біологічної потреби. А людина вбиває нехтуючи власними критеріями або критеріями свого бога – це одне й те саме. Злочин, дорогий мій, народжується одночасно з людиною. Його